

Paikkonna vajaduste analüüs

Anu Kasmel

Anu Kasmel

Vajaduste analüüs – mis see on?

Viis arvamuste, eelduste, vajaduste, oluliste probleemide ja olemasolevate ressursside leidmiseks.

Vajadus - Seda võib lihtsustatult mõista kui midagi, mida inimesed vajavad või midagi, mida neil võrreldes teistega ei ole.

Anu Kasmel

Vajaduste hindamine peaks vastama järgmistele küsimustele:

- Milline rahvastiku grupp on teistega võrreldes prioriteetsem?
- Millised on prioriteetse grupi vajadused?
- Millised väiksemad grupid rahvastiku gruppide sees on suuremate vajadustega?
- Kus need grupid geograafiliselt paiknevad?
- Mida on praeguse ajani ära tehtud nende gruppide vajaduste rahuldamiseks?
- Millisel määral on määratletud vajadustele viidatus varasemates uuringutes?

Anu Kasmel

Miks seda teha?

- Olulisemate rahvastiku, paikkonna või gruppide terviseprobleemide määramiseks;
- Organisatsioonide, gruppide ja/või paikkondade tervisesuutlikkuse taseme kindlaks tegemiseks;
- Programmide sihtide seadmiseks
- Asjaosaliste aktiveerimiseks ja võimestamiseks
- Muutuste hindamiseks vajadustes
- Paikkonna soovide/unistuste/ lootuste teadasaamiseks
- Paikkonna tugevuste ning olemasolevate ressursside määramiseks

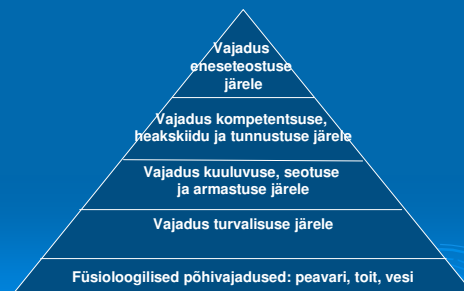
Anu Kasmel

Vajaduste analüüs võib olla

- subjektiivne ja suhteline kontseptsioon, mida hindab ekspert või professionaal ja sõltub sellest, kas vajaduste lahendamise tegeletakse;
- objektiivne, üldine kontseptsioon, mis tähendab fundamentaalseid õigusi.

Anu Kasmel

Vajaduste hierarhia Maslow, 1954

Anu Kasmel

Vajadused

- Normatiivsed vajadused, mida määratlevad eksperdid või professionaalid. Otsused vajaduste kohta tehakse reeglina standarditega võrdluse alusel.
- Teenusevajajate, klientide, patsientide jt. poolt tunnetatud vajadused – peegeldavad tavaliselt seda, mida inividid tahavad. Peamiseks puuduseks võib siin olla asjaosaliste teadmatus, milliseid võimalusi neil võiks olla.
- Nõudmised – need sõltuvad sageli sellest, kellel on kõvem häääl või kellel on võimu oma vajaduste lahendusi kergemini saama.
- Indiviidide või gruppide poolt esitatud võrdlevad vajadused – kui teisel analoogisel grupil on vähem

Anu Kasmel

Milliste meetoditega seda teha?

- Fookus-grupi intervjuud
- Rahva foorumid
- Teiste uuringute andmete analüüs
- Paikkonnaspetsiifilised küsitlused
- Intervjuud
- Ressursside kaardistamine

Anu Kasmel

Fookus-grupi intervjuud

Andmeid kogutakse väikeselt spetsiifiliselt grupilt (6-8 inimest) spetsiifiliselt teemal.

Eelised

- Lihtne teostada
- Pakub detailset infot
- Lubab ühel teemal sügavuti minna
- Stimuleerib mõtlema ja kaasa rääkima

Puudused

- Väljatoodud mõtted ei pruugi olla olulisimad
- Väike valim
- Raske analüüsida
- Tagasihoidlikumad ei saa võimalust
- Nõuab osalemist

Anu Kasmel

Temaatiline rahva foorum

Rahva kogunemine, kus stimuleeritakse osavõtjaid välja ütleva oma arvamusi mingil teemal.

Eelised

- Erinevad arvamused ilmnevad
- Pakub kiire ülevaate paikkonna probleemidest
- Kaasab asjaosalised
- Vähe ressursse nõudev

Puudused

- Nõuab vahendamise oskusi ja aega
- Arvamused saadakse vaid osalejatelt
- Võib välja tuua liigselt küsimusi ja konflikte

Anu Kasmel

Foorumi korraldamise 1. etapp

1. Loo juhtkomitee (5-15 inimest)
2. Määratle problemaatilised teemad, millele keskenduda
3. Vali oskuslik vahendaja
4. Otsusta toimumisaeg ja koht:
  - Toolide paigutus on oluline
  - Kontrolli kas kuuldavus on hea
  - Veendu, kas koht on neutraalne
5. Kuuluta foorum välja
6. Reklaami meedias

Anu Kasmel

Foorumi korraldamise 2. etapp

1. Vahendaja annab ülevaate protsessist, milleks tulemusi kasutatakse ja ka oma rollist.
2. Vahendaja kasutab mingit meeskonnaloomise võtet, et luua avatust ja usaldust.
3. Ajurünnak: Eesmärk –produtseerida etteantud teemal ideid.
4. Prioritiseeri ideed (võimalik ka hääletades)
5. Kutsu kokku ja aktiveeri töögrupid (anna neile aega kogunemiseks ja planeerimiseks).
6. Kindlusta igale grupile oskustega planeerija nõustamise võimalus, et plaan sisaldaks kaug- ja lähi-eesmärke, tegevusi, ajakava ja vastutuste määratlust.

Anu Kasmel

Foorumi korraldamise 3. etapp

1. Koosta kirjalik kokkuvõte
  - Kui foorumi eesmärgiks on tegevustele fookuseerimine, siis aranne võibki olla juba nn. tegevusplaan. Kui eesmärk on poliitika muutus, siis aranne võib sisaldada mingit deklaratsiooni või otsust.
2. Levita aruannet multimeedia vahendusel.

Anu Kasmel

Sekundaarsed andmed

Olemasolevad, teiste institutsioonide poolt kogutud andmed – statistilised, uuringud, aruanded.

Eelised

- Andmed on juba olemas
- Kerge ja odav saada
- Iseloomustavad erinevaid regioone

Puudused

- Andmete esindatud võib olla puudulik
- Andmeid ebapiisavalt
- Lakoonilised, mitteinformatiivsed

Anu Kasmel

Küsitlused

Küsitluste abil saab teada käitumisi, uskumusi ja suhtumisi probleemidesse ja võimalustesse, valikutesse. Küsitlused võivad olla suletud küsimustega või avatud.

Eelised

- Saab küsida paljudelt
- Kerge analüüsida
- Paikkonna esindatus

Puudused

- Kallis
- Nõuab oskusi ja aega
- Vastamise määr võib olla madal

Anu Kasmel

Intervjuud

Intervjuu on eesmärgistatud vestlus kogumaks tunnetusi ja arvamusi mingi protsessi kohta. See on hea põhjaliku info saamiseks mingi teema kohta.

Eelised

- Detailne informatsioon
- Võimaldab saada selgitusi
- Isiklik kontakt on hea

Puudused

- Aega nõudev
- Oskusi nõudev
- Andmeid on raske analüüsida
- Kvantitatiivselt ei paku

Anu Kasmel

Intervjuu protsess

1. Pane kokku juhtkomitee uuringu juhtimiseks
2. Määratle, keda intervjuueerida
3. Leia intervjuueerijad
4. Koosta (pool-)struktureeritud küsimustik
5. Otsusta intervjuu meetod
  - Formaalne või informaalne
  - Silmast-silma, telefoni või e-maili teel
6. Informeeri osalejaid
7. Eelnevalt proovi läbi
8. Intervjuu käigus tee märkmeid ja lindista. Hoia teema juures.
9. Kirjuta koond.

Ressursside kaardistamine

See on tehnika paikkonna ressursside leidmiseks terviseprobleemide lahendamiseks.

Eelised

- Fookuses on see, mis paikkonnal on olemas.
- Pakub infot erinevast vaatenurgast.
- Kaasab palju asjaosalisi.

Puudused

- Paikkonna ressursid võivad olla mittekasutatavad probleemide lahendamiseks.
- Inimestel on kalduvus reageerida pigem probleemidele kui võimalustele.

Anu Kasmel

Ressursid võivad olla erinevad

- Inimressursid
- Sotsiaalsed ressursid
- Institutsionaalsed ressursid
- Kohalikust ettevõtlusest formeerunud ressursid
- Väljaspoolt tulevad ressursid

Anu Kasmel

Ressurssidel põhinev paikkondliku arengu protsess

Etapp 8

Määratle võimalused ja Mobiliseeri paikkond

Etapp 1

Loo juhtkomitee

Etapp 7

Võrdle vajadusi ja ressursse

Etapp 2

Leia tegevusressursid

Etapp 6

Koosta ressurside loetelu

Etapp 3

Määratle paikkond

Etapp 5

Vii uuring labi

Etapp 4

Otsusta uuringumeetod

Anu Kasmel

Andmete esitamine

- Selgelt ja kompaktselt
- Kombineeri numbrid teksti ja graafikutega
- Keskendu olulisimatele leidudele
- Ära mahuta liiga palju infot ühte koondisse-

Anu Kasmel

Prioriteetide määramine

- Probleem on peamiseks surmapõhjuseks;
- Probleem on kergelt, kiirelt ja säästlikult ennetatav;
- Probleem on osutunud inimõigusi rikkuvaks;
- Probleem on tinginud suure sotsiaalse ebavõrdsuse;

Anu Kasmel